Obligație nouă pentru angajatori: implementarea unei politici anti-hărțuire

Începând cu data de 17 aprilie 2024, angajatorii au obligația de a implementa la nivelul societății o Politică privind prevenirea și combaterea hărțuirii pe criterii de sex, precum și a hărțuirii morale la locul de muncă (denumită în continuare “Politica privind prevenirea și combaterea hărțuirii”).

Politica privind prevenirea și combaterea hărțuirii trebuie întocmită în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 970 pentru aprobarea Metodologiei privind prevenirea și combaterea hărtuirii sexuale, precum și a hărțuirii morale la locul de muncă.

Implementarea Politicii privind prevenirea și combaterea hărțuirii la locul de muncă e obligatorie pentru toți angajatorii, indiferent de numărul de angajați.

Politica privind prevenirea și combaterea hărțuirii trebuie implementată și comunicată angajaților cel târziu la data de 17 aprilie 2024. Comunicarea se va realiza astfel:
(i) angajaților actuali: prin comunicarea ei potrivit procedurii stabilite prin Regulamentul Intern;
(ii) angajaților noi: fie prin semnatură de luare la cunoștință, fie potrivit procedurii stabilite prin Regulamentul Intern.

! Sancțiunea aplicabilă angajatorilor care nu implementează o astfel de Politică privind prevenirea și combaterea hărțuirii constă în amendă în cuantum de 30.000 – 50.000 lei.

Uniunea Europeană își concentrează atenția pe munca prin platforme digitale: efecte asupra României

Autori:

- ***Claudia Sofianu, Partener, liderul departamentului Impozit pe venit și contribuții sociale, EY România***
- ***Dan Răuţ, Senior Manager, Impozit pe venit și contribuții sociale, EY România***
- ***Mădălina Damian, Senior, Impozit pe venit și contribuții sociale, EY România***

Parlamentul European și Consiliul European se pregătesc să revoluționeze condițiile de muncă pentru lucrătorii din „economia gig” printr-o nouă directivă. Această inițiativă fără precedent are drept scop protejarea drepturilor lucrătorilor și îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru persoanele care lucrează prin intermediul platformelor digitale.

În ciuda faptului că trăim într-o eră super digitalizată și multe activități cotidiene se derulează deja având cel puțin o componentă digitală, totuși, drepturile „lucrătorilor digitali” au fost adesea trecute în plan secundar. Poate că viteza cu care acest domeniu s-a dezvoltat în ultimul deceniu (și mai ales în perioada pandemică și post-pandemică) a fost prea mare pentru legiuitorii statelor membre, însă acum Uniunea Europeană pare că dorește să reducă ecartul.

Dezvoltarea rapidă și extinderea platformelor digitale într-o

multitudine de sectoare economice (ex. transport persoane de tip ridesharing, livrare de bunuri, servicii de curățenie, servicii de îngrijire, alte activități casnice etc.) au creat noi oportunități de muncă și antreprenoriat, lucrătorii *gig* și contractorii independenți fiind atrași de mai mulți factori ce le-au ușurat sau simplificat viața profesională și modul de a-și câștiga venitul (cum ar fi flexibilitatea programului sau a metodelor de lucru ce sunt facilitate de utilizarea multitudinii de platforme pentru sau prin care pot lucra).

Apariția acestui nou mod de lucru a creat, de asemenea, direct sau indirect, suficiente confuzii privind statutul acestor „lucrători digitali" din punct de vedere fiscal, existând numeroase controverse și semne de întrebare privind dependența vs. independența lor în prestarea de activități profesionale.

Această inițiativă a Parlamentului European urmărește să stabilească, mai întâi de toate, un cadru legal care să asigure condiții de muncă echitabile lucrătorilor pe platforme digitale. Printre punctele/ principiile de impact ale propunerii de directivă regăsim:

- **Definirea conceptului de lucrător pe platforme digitale**: astfel, ar urma să se clarifice dacă lucrătorii pe platforme ar trebui să fie clasificați ca angajați sau ca lucrători independenți
- **Condiții de muncă și dreptul la o remunerație corectă**: directiva ar urma să definească timpul de muncă pentru lucrătorii pe platforme digitale și să implementeze un sistem de remunerare echitabil
- **Acces la protecție socială:** lucrătorii pe platforme vor avea acces la schemele de protecție socială, indiferent dacă sunt clasificați ca angajați sau lucrători independenți
- **Dreptul de negociere colectivă**: propunerea urmărește să consolideze dreptul lucrătorilor pe platforme digitale de a forma sau de a se alătura sindicatelor.

În prezent, se estimează că 9 din 10 platforme active în UE clasifică persoanele care lucrează prin intermediul lor ca lucrători „independenți”. În același timp însă, se estimează că până la 5,5 milioane de persoane care lucrează prin intermediul platformelor digitale de muncă ar putea fi expuse riscului de încadrare greșită în ceea ce privește statutul lor profesional, motiv pentru care persoanele respective nu pot beneficia de drepturile și de protecția la care ar avea dreptul în calitate de lucrători dependenți, adică angajați.

Dacă această propunere de directivă va prinde viață, ea ar putea reprezenta o schimbare majoră de paradigmă pentru economia digitală; în același timp, cadrul legislativ european și, implicit (dar mai ales), cel național, ar putea deveni mult mai echitabil, mai clar, mai ușor de implementat și interpretat.

Ca orice directivă europeană, odată adoptată, autoritățile române ar fi obligate să o transpună în legislația națională în termen de 2 ani. Inevitabil, acest lucru va conduce la deschiderea unui nou dialog public pe acest subiect (poate chiar mai aplicat și la obiect, de această dată) între actorii principali implicați (i.e., autorități/ instituții ale statului, mediul de afaceri, lucrători digitali etc.).

Implementarea eficientă a unei astfel de directive va necesita o cooperare strânsă între autoritățile/ instituțiile relevante din România, precum și angajamentul ferm al platformelor digitale de a respecta noile reguli și principii. Cu toate acestea, dacă se gestionează corespunzător, această directivă poate aduce un impact pozitiv uriaș asupra condițiilor de muncă pentru lucrătorii pe platforme digitale în România.

Un prim pas ar fi revizuirea și adaptarea cadrului legal existent, pentru a se asigura că acesta ține pasul cu noile cerințe ale directivei. Spre exemplu, legislația fiscală, legislația muncii (mai ales cea de dreptul muncii și de securitate și sănătate în muncă), dar și cea de protecție

socială ar trebui să fie adaptate pentru a include drepturile și obligațiile lucrătorilor pe platforme digitale.

Astfel, implementarea directivei ar trebui să vină cu o serie de avantaje practice pentru lucrători: să crească securitatea locului de muncă/ activității independente, să îmbunătățească condițiile de muncă, să transparentizeze relațiile de muncă și să sporească predictibilitatea în ceea ce privește modul în care platformele digitale operează și interacționează cu lucrătorii lor în România și, nu în ultimul rând, să ofere un cadru de eficientizare chiar și a zonei de colectare a obligațiilor fiscale; întrucât un proces de raportare și plată a taxelor mai ușor de înțeles și mai clar de aplicat, ar trebui să ducă spre o creștere a gradului de conformare fiscală. Raportându-ne la prezentul și trecutul fiscal din România, tema reclasificării veniturilor obținute din activități independente în sfera celor dependente este deja de ani buni una de notorietate, astfel că o reașezare legislativă nu poate decât să aducă ceva mai multă lumină într-un domeniu umbrit de neînțelegeri, necunoaștere, dar și de neconformare fiscală cel puțin parțială (mai mult sau mai puțin voită din partea contribuabililor).

Toate aceste aspecte (și nu numai) sunt la fel de importante, ținând cont că munca prin intermediul platformelor s-a împământenit (chiar extrem de rapid) ca un mod de viață pentru foarte mulți români și nu mai putem spune că e doar o tendință.

Dintr-un anumit punct de vedere, o astfel de directivă ar putea aduce un câștig de tip win – win: în primul rând, chiar pentru lucrătorii care își câștigă astfel existența și, în al doilea rând, pentru autoritățile care urmăresc colectarea de taxe cât mai consistentă și facilă. Extrapolând, am putea aduce în discuție un potențial câștig și pentru o a treia categorie de actori (deși mai greu cuantificabil), însă chiar și idealistic vorbind, prin crearea unui mediu de lucru stabil, predictibil și echitabil, se poate aduce un plus de

valoare în calitatea serviciilor digitale prestate/ oferite. Astfel, indirect, ar crește și satisfacția consumatorului final (adică al nostru, al tuturor celor care suntem beneficiari/ utilizatori de servicii prin platforme digitale).

Pe de altă parte, ar trebui luată în seamă și pusă în balanță și perspectiva mediului de afaceri din România. Cu siguranță, o astfel de directivă ar impacta semnificativ actualele structuri de business autohtone, întrucât, o reglementare mai strictă ar putea să facă domeniul mai puțin atractiv. Totuși, având în vedere că directiva este încă în faza de propunere și că implementarea locală ar dura oricum aproximativ 2 ani, putem spune că angajatorii și investitorii ar avea la îndemână un orizont de timp suficient de mare pentru a-și adapta modelul de business la noile cerințe.

În concluzie, propunerea pentru o directivă privind îmbunătățirea condițiilor de muncă pentru cele peste 28 de milioane de persoane din UE care lucrează prin intermediul platformelor digitale reprezintă un pas important și necesar pentru justiția socială în era digitalizării, mai ales că numărul interacțiunilor digitale este într-o permanentă și continuă creștere, preconizându-se că se va ajunge la 43 de milioane de lucrători digitali în anul 2025.

Detaliile amănunțite ale directivei (dacă propunerea se va concretiza) și, mai ales, modul de implementare al acesteia vor fi subiect de intensă dezbatere în întreaga Europă, întrucât impactul asupra giganților ce dețin platformele digitale va fi semnificativ. În mod negreșit, economia gig din România va fi și ea în centrul atenției în anii următori (chiar și în ipoteza – puțin probabilă – în care această directivă nu ar fi adoptată), dată fiind realitatea cotidiană națională din această zonă a economiei care, în orice caz, necesită imperativ o reglementare legislativă mult mai amănunțită din multe puncte de vedere.

Prima modificare de Cod fiscal din acest an, publicată în Monitorul Oficial. Ce noutăți aduce

Autor: Alina Andrei, Partener Cabot Transfer Pricing

După asaltul de modificări operate la legislația fiscală în ultimele luni ale anului trecut, autoritățile au publicat în martie o altă lege care adaugă noi prevederi Codului fiscal. Actul normativ conține mai multe modificări fiscale punctuale, precum și o transpunere în Codul fiscal a unei Directive UE privind Sistemul Electronic Central de Informații privind Plățile (CESOP), care obligă toți procesatorii de plăți care operează în UE – indiferent dacă sunt bănci, IFN-uri sau instituții emitente de monedă electronică – să declare trimestrial informații la Fisc despre plățile transfrontaliere realizate prin intermediul lor.

Noutățile au fost introduse prin Legea nr. 33/2024, care a intrat deja în vigoare. Legea conține mai multe modificări la Codul fiscal, vizând atât introducerea unor reguli punctuale noi în privința ajustărilor bazelor de impozitare a TVA în cazul reducerilor de preț, precum și clarificări referitoare la depunerea declarației de TVA 308 privind comerțul electronic.

Astfel, se introduce posibilitatea de ajustare a bazei de impozitare a TVA pentru reducerile de preț acordate ulterior livrării de bunuri/prestări de servicii și în situațiile în care acestea nu sunt acordate direct clienților. Prin excepție, dacă reducerile de preț nu sunt acordate direct

clientului, furnizorii de bunuri și/sau prestatorii de servicii trebuie să emită pentru fiecare perioadă fiscală un document centralizator în vederea ajustării bazei de impozitare.

De asemenea, s-a clarificat că firmele care aplică regimurile speciale de TVA pentru comerțul electronic trebuie să depună declarația 308 până la sfârșitul lunii de după fiecare perioadă fiscală vizată, indiferent dacă termenul se împlinește într-o zi nelucrătoare (weekend sau sărbătoare legală).

Legea nr. 33/2024 transpune în Codul fiscal și o directivă UE din 2020 (Directiva 284), care trebuie să intre în vigoare în toate statele membre începând cu 1 ianuarie 2024. Directiva prevede mai multe măsuri menite să îmbunătățească procesul de detectare a fraudelor de TVA, mai ales în privința comerțului electronic, iar printre acestea se numără introducerea unei obligații noi pentru prestatorii de servicii de plată din Uniunea Europeană, care trebuie, începând din 2024, să monitorizeze și să transmită trimestrial date despre plățile pe care le procesează și despre beneficiarii acestora, în cazul în care realizează trimestrial mai mult de 25 de plăți transfrontaliere către același beneficiar.

Prima raportare de acest fel se va face la 30 aprilie 2024 pentru primul trimestru al acestui an, iar ANAF trebuie să aprobe curând atât formularul de raportare (care va fi unul standard, armonizat la nivelul UE), cât și instrucțiunile detaliate pentru această nouă obligație. Printre altele, informațiile care vor trebui raportate fac referire la codul BIC, date despre beneficiarul plății, date despre plată sau restituirea plății precum și informații despre locul unde se află plătitorul. Datele se vor raporta la nivel de tranzacție, nu global, în format electronic printr-un fișier de tip XML.

Datele declarate prin acest nou formular vor fi stocate centralizat într-o bază de date europeană numită Sistemul

Electronic Central de Informații privind Plățile (CESOP), scopul acestui sistem fiind să ofere experților antifraudă din statele membre UE informațiile de care au nevoie pentru a identifica mai ușor vânzătorii din străinătate care furnizează bunuri sau prestează servicii pe teritoriul lor.

Reglementările CESOP obligă la raportări numai prestatorii de servicii de plată stabiliți în Uniunea Europenă – indiferent dacă sunt bănci, IFN-uri sau instituții emitente de monedă electronică – care furnizează următoarele tipuri de servicii:

- executarea operațiunilor de plată și a transferurilor de fonduri în conturile de plăți;
- executarea operațiunilor de plată acoperite de o linie de credit;
- emiterea de instrumente de plată și achiziționarea de operațiuni de plată;
- remiterea de bani.

Reglementările exceptează de la obligația de raportare, printre altele, depunerea și retragerea de numerar, serviciile de inițiere a plăților, precum și activitățile ce presupun doar furnizarea de informații cu privire la conturi.

De asemenea, mai merită menționat că nu toate plățile trebuie raportate, existând mai multe condiții care declanșează obligația de raportare: plătitorul se află în UE și realizează trimestrial mai mult de 25 de plăți transfrontaliere către același beneficiar. Aceste două condiții trebuie să fie verificate și îndeplinite în fiecare trimestru calendaristic.

BG Legal Alert: Reglementări în domeniul muncii și al relațiilor sociale – 22 martie 2024

Hotărârea nr. 179/2024 pentru modificarea şi completarea normelor privind stabilirea cerinţelor minime de securitate şi sănătate pentru protecţia lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenţi cancerigeni sau mutageni la locul de muncă, ori prezența altor agenți chimici („Hotărârea”)

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 196 din 11 martie 2024
În vigoare din data de 11 martie 2024

Hotărârea completează prevederile din două acte normative în domeniul protecției muncii și anume:

• HG nr. 1093/2006 privind stabilirea cerinţelor minime de securitate şi sănătate pentru protecţia lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenţi cancerigeni sau mutageni la locul de muncă și
• HG nr. 1218/2006 privind stabilirea cerinţelor minime de securitate şi sănătate în muncă pentru asigurarea protecţiei lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezenţa agenţilor chimici.

Prin normele nou introduse, Hotărârea realizează **transpunerea Directivei (UE) 2022/431** de modificare a Directivei 2004/37/CE privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți cancerigeni sau mutageni la locul de muncă.

Principalele aspecte de interes:

• **Extinderea domeniului de aplicare al normelor prin includerea substanțelor toxice pentru reproducere** în sfera agenților chimici împotriva cărora se asigură protecția lucrătorilor la locul de muncă;

• Nașterea în sarcina angajatorilor a unor **noi obligații în scopul asigurării protecției împotriva substanțelor toxice pentru reproducere**, în oglindă cu cele reglementate deja pentru prevenirea riscurilor legate de expunerea la agenții mutageni/cancerigeni, mai exact:

◦ Determinarea naturii substanțelor toxice pentru reproducere, a gradului și a duratei de expunere a lucrătorilor la acestea, în vederea evaluării riscurilor pentru sănătatea și securitatea lucrătorilor;

◦ Reducerea utilizării la locul de muncă a unei substanțe toxice pentru reproducere/înlocuirea acesteia cu o altă substanță care nu este periculoasă/caare este mai puțin periculoasă;

◦ Respectarea valorii-limită a substanței toxice pentru reproducere în cazul în care expunerea la aceasta nu poate fi evitată;

◦ Implementarea unor măsuri tehnice de control pentru evitarea/reducerea degajării la locul de muncă de substanțe toxice pentru reproducere;

◦ Evacuarea substanțelor toxice pentru reproducere existente în mediul de lucru prin mecanisme adecvate;

◦ Informarea lucrătorilor cu privire la prezența agenților mutageni/cancerigeni sau a substanțelor toxice pentru reproducere în cadrul recipientelor/ambalajelor/instalațiilor utilizate la locul de muncă prin etichetarea clară și lizibilă a acestora.

• Instituirea în sarcina angajatorului **a obligației de a**

furniza către ITM și/sau direcţiei de sănătate publică judeţeană sau a municipiului Bucureşti („DSP”), la cerere, pe lângă elementele care au servit la efectuarea evaluării riscurilor SSM, **datele privind concentrația măsurată a agenţilor cancerigeni sau mutageni, ori a substanţelor toxice pentru reproducere**;

• **Analiza oportunității evitării utilizării lucrătorilor** în zone în care aceştia se pot afla în contact cu agenţi cancerigeni sau mutageni ori cu substanţe toxice pentru reproducere efectuată de către angajatori;

• Obligativitatea utilizării unor **indicatoare de avertizare** în zonele în care lucrătorii sunt/pot fi expuşi la un agent cancerigen sau mutagen, ori la o substanţă toxică pentru reproducere, în toate cazurile în care se utilizează astfel de agenți chimici la locul de muncă;

• **Nuanțarea prevederilor referitoare la instruirea acordată lucrătorilor** în scopul evitării riscurilor asupra sănătății la locul de muncă, astfel încât instrucțiunile să abordeze inclusiv riscurile derivate din expunerea la substanțele chimice periculoase prezente în medicamente sau riscurile inerente în cazul modificării împrejurărilor legate de activitatea profesională a lucrătorilor;

• **Divizarea prerogativei de a dispune unele măsuri de supraveghere a stării de sănătate a lucrătorilor** susceptibili de a fi fost expuși la agenți chimici dăunători sau la substanţe toxice pentru reproducere peste valoarea-limită biologică **între medicul de medicina muncii și structurile DSP competente** care se vor ocupa, totodată, și de propunerea măsurilor de protecție sau de prevenire aplicabile fiecărui lucrător, în mod individual;

• **Extinderea obligației de raportare** și în privința consecințelor negative asupra funcției sexuale, a fertilității și asupra sănătății evoluției descendenților, rezultate în

urma expunerii la agenți cancerigeni/mutageni, ori la substanțe toxice pentru reproducere;

• Reglementarea unor **termene diferite pentru păstrarea dosarelor medicale** ale lucrătorilor, în funcție de agentul chimic la care aceștia au fost expuși:

◦ **cel puţin 40 de ani de la încetarea expunerii**, în ceea ce priveşte agenţii cancerigeni şi mutageni;

◦ **5 ani de la încetarea expunerii**, în ceea ce priveşte substanţele toxice pentru reproducere.

• Introducerea obligației de a urma periodic **programe specifice de pregătire şi perfecţionare profesională în domeniul prevenirii riscului profesional în sarcina medicilor de medicina muncii** responsabili de supravegherea stării de sănătate a lucrătorilor expuşi la agenţi cancerigeni/mutageni, ori la substanţe toxice pentru reproducere;

• **Redefinirea unor termeni** în HG 1218/2006, precum „*valoarea-limită biologică” și „supravegherea stării de sănătate*”;

• **Actualizarea valorilor-limită** de expunere profesională la anumite substanțe, a valorilor-limită biologice și a măsurilor de supraveghere a stării de sănătate pentru lucrătorii expuși la plumb și compușii săi ionici.

Aplicație simplificată pentru e-Factura și actualizări la

Ghidul oficial de utilizare a sistemului național de raportare

Autor: Cristina Săulescu, Partener Cabot Transfer Pricing

Autoritățile române au lansat pentru microîntreprinderi o aplicație simplificată de emitere a facturilor electronice în format XML. Această versiune simplificată a aplicației e-Factura, special concepută pentru a veni în întâmpinarea nevoilor firmelor mici, promite o experiență de utilizare mai ușoară datorită interfeței intuitive și a funcționalităților optimizate pentru facilitarea procesului de completare corectă a facturilor.

Potrivit Ministerului de Finanțe, aplicația simplificată pentru e-Factura a fost făcută la cererea mediului de afaceri și este gândită să ajute cei peste 600.000 de contribuabili mici din România, urmând să fie disponibilă în curând și în limba engleză.

Versiunea îmbunătățită a e-Factura oferă o serie de avantaje și funcționalități care simplifică semnificativ gestionarea facturilor, inclusiv o interfață intuitivă și opțiuni automate care facilitează completarea corectă și mai rapidă a facturilor. Spre exemplu, au fost introduse ghidaje specializate și automate, precum și procentele de taxă sub format selectabil, iar nomenclatoarele de TVA au fos restrânse la cele mai frecvent utilizate pentru tranzacții domestice. Aceste îmbunătățiri sunt menite să sprijine în special microîntreprinderile și să faciliteze raportarea facturilor electronice, eliminând barierele tehnologice și reducând timpul petrecut cu birocrația.

În același timp, Ghidul oficial pentru utilizarea e-Factura a fost republicat de autoritățile române, în document fiind

reflectate mai multe noutăți legislative și clarificări legislative cuprinse în OUG nr. 115/2023, publicată spre finalul anului trecut, precum și câteva actualizări tehnice operate în platforma de raportare a facturilor.

Deși nu este un document exhaustiv, care să răspundă tuturor dilemelor practice care apar la implementarea sistemului de facturare electronică, el este util ca punct de ponire în orice documentare teoretică despre aplicarea sistemului și cadrul său general de utilizare.

Printre cele mai importante noutăți introduse în document se numără extinderea excepțiilor de la raportare. A fost extinsă lista tipurilor de facturi ce nu trebuie transmise în sistem, fiind adăugate în Ghid și următoarele operațiuni care sunt exceptate de la raportarea în e-Factura:

- livrările de bunuri sau prestările de servicii efectuate către persoane impozabile care nu sunt nici stabilite, nici înregistrate în scopuri de TVA în România (conform art. 266 alin. 2 și, respectiv, art. 316 din Codul fiscal);
- livrările de bunuri sau prestările de servicii pentru care se emit facturi simplificate (conform prevederilor art. 319 alin. 12 din Codul fiscal);
- prestările de servicii pentru care emiterea facturii nu face obiectul normelor de facturare aplicabile în România (conform art. 319 alin. 5 din Codul fiscal).

De asemenea, autoritățile au actualizat în document secțiunea ce detaliază sancțiunile aplicabile de la 1 iulie 2024, precum și termenul de transmitere a facturilor aplicabil de la această data. Astfel, se precizează că, începând din luna iulie, termenul de transmitere a facturilor va fi de cinci zile calendaristice (față de cinci zile lucrătoare până la 30 iunie 2024), dar nu mai târziu de 5 zile calendaristice de la data limită prevăzută în Codul fiscal pentru emiterea facturii. Din perspectiva emitenților, de la 1 iulie,

nerespectarea termenului limită pentru transmiterea facturilor în sistemul național privind factura electronică RO e-Factura constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei – pentru contribuabilili mari, cu amendă de la 2.500 lei la 5.000 lei – pentru contribuabililii mijlocii și cu amendă de la 1.000 lei la 2.500 lei – pentru celelalte persoane juridice, precum și pentru persoanele fizice.

Totodată, netransmiterea de către emitent a facturii în sistemul național privind factura electronică RO e-Factura, precum și primirea și înregistrarea de către destinatari a unei facturi emise și neraportate în sistem constituie contravenție și se sancționează cu o amendă egală cu 15% din valoarea totală a facturii.

Ghidul a fost completat și cu precizări despre ce se întâmplă la nefuncționarea e-Factura. În document au fost incluse și precizări foarte importante care permit suspendarea obligației de raportare în e-Factura pentru perioadele când platforma nu funcționează timp de cel puțin 24 de ore. În plus, Ghidul mai stabilește că, pe perioada în care sistemul naţional privind factura electronică RO e-Factura nu este funcțional, emitentul va factura mai departe conform prevederilor din Codul fiscal, cu condiția transmiterii ulterioare, în sistemul național privind factura electronică RO e-Factura, a facturilor electronice emise.

Documentul mai precizează că perioadele de nefuncţionare a sistemului naţional de facturare electronică vor fi publicate pe paginile de internet ale Agenţiei Naţionale de Administrare Fiscală şi Ministerului Finanţelor.

Ghidul a fost completat și cu o nouă funcționalitate a sistemului, inexistentă până acum, care permite descărcarea în format PDF a facturilor de pe platformă. Mai exact, în Ghid a apărut precizarea că descărcarea facturilor se poate face inclusiv în format PDF. Până acum, singura opțiune disponibilă

era ca fișierele să fie descărcate sub formă de XML, care trebuie ulterior convertit printr-o altă aplicație în format PDF.

Cum vor fi impactați angajatorii din România de noile reglementări recent integrate în legislația națională privind Cartea Albastră UE

Autori:

- ***Corina Mîndoiu, Partener, Impozit pe venit şi contribuţii sociale, EY România***
- ***Iulian Pasniciuc, Director, Servicii imigrare, Impozit pe venit şi contribuţii sociale, EY România***

Legea nr. 28/2024, care a intrat în vigoare din 8 martie a.c., rezolvă câteva aspecte importante în legislația românească privind regimul forței de muncă străine înalt calificate, în acord cu prevederile Directivei UE 2021/1883 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 octombrie 2021 privind condițiile de intrare şi de ședere a cetățenților țărilor terțe în vederea ocupării unor locuri de muncă înalt calificate.

Este vorba despre cinci modificări importante aduse legislației actuale, prin care se instituie noi termene și noi

condiții de avut în vedere de către companiile care au angajați din afara țării, cu înaltă calificare pe domeniilor lor de expertiză. Astfel:

1. **Dublarea perioadei de valabilitate a permiselor de ședere**. Până acum, permisele de ședere pentru lucrătorii permanenți puteau fi emise cu o valabilitate de până la un an, perioadă care se dublează prin Legea 28, la doi ani. Pentru lucrătorii înalt calificați, valabilitatea a fost extinsă până la un maximum de trei ani, de la doi ani anterior.
2. **Reducerea salariului minim lunar de încadrare pentru lucrătorii înalt calificați**, de la „cel puțin de două ori câștigul salarial mediu brut” la „cel puțin câștigul salarial mediu brut”.
3. **Scurtarea timpului de reîntregire a familiei pentru străinii înalt calificați care aplică pentru o Carte albastră a UE**, în sensul că solicitarea de reîntregire poate fi depusă acum în același timp cu solicitarea de emitere a Cărții albastre a UE pentru străini.
4. **Introducerea unei noi categorii de lucrător**, aceea de lucrător înalt calificat în cadrul unei mobilități. Astfel, cetățeanul străin care deține o Carte albastră a UE valabilă, eliberată de un stat membru, poate intra și rămâne în România în vederea desfășurării unei activități economice pentru o perioadă de 90 de zile în orice perioadă de 180 de zile, fără a fi necesară obligația deținerii avizului de angajare eliberat în condițiile legislației speciale privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României.

Este important de știut aici că, după 12 luni de ședere legală în primul stat membru sau după 6 luni de ședere legală în al doilea stat membru, ca posesor de Carte albastră a UE, străinul are dreptul să intre, să își stabilească reședința și să lucreze în România ca lucrător înalt calificat, fără a fi necesară deținerea avizului de angajare sau a vizei de lungă

ședere. În termen de cel mult o lună de la intrarea în România, cetățeanul respectiv are obligația de a solicita eliberarea unei Cărți albastre a UE. Membrii de familie ai acestui cetățean, care a venit în România după 12 luni de ședere legală în primul stat membru sau după 6 luni de ședere legală în al doilea stat membru, ca posesor de Carte Albastră a UE, au obligația de a-și solicita prelungirea dreptului de ședere în termen de cel mult o lună de la intrarea în România.

5. **Noi condiții pentru obținerea avizului de angajare pentru lucrătorii înalt calificați**. Principala modificare este introducerea condiției ca angajatorul să fi depus diligențele pentru ocuparea locului de muncă vacant de către un cetățean român, al unui stat membru UE sau de către un străin cu drept de ședere pe termen lung, condiție ce se aplica înainte doar pentru lucrătorii permanenți. O altă modificare se referă la competențele profesionale necesare, acum necesitând cel puțin cinci ani de experiență profesională pentru obținerea acestui tip de aviz de angajare. Totuși, la ocuparea posturilor aparținând grupei minore 133 „Conducători în servicii de tehnologia informației și comunicațiilor” și subgrupei majore 25 „Specialiști în tehnologia informației și comunicațiilor” se vor solicita doar trei ani de experiență profesională relevantă, în termen de șapte ani anteriori depunerii cererii.

Nu mai puțin importante sunt noile termene pe care le prevede legea, în sensul extinderii unora dintre acestea, astfel: a termenului de valabilitate al avizelor de detașare, de la 60 de zile la 180 de zile, și a termenelor pentru soluționarea cererilor de viză de lungă ședere în scop de detașare, de la 10 zile la 20 de zile. De asemenea, a fost redus termenul pentru notificarea Oficiului de Imigrări despre încetarea sau suspendarea relației legale cu străinul, de la 30 zile la 10 zile.

Noile reglementări, care au intrat în vigoare pe 8 martie 2024, vor schimba semnificativ modul în care angajatorii din România recrutează și gestionează lucrătorii foarte calificați din țările terțe. Aceste schimbări ar putea face din România o destinație mai atractivă pentru lucrătorii străini cu înaltă calificare, dat fiind pragul salarial redus şi valabilitatea crescută a permiselor de ședere.

Introducerea noii categorii de „lucrător înalt calificat în cadrul unei mobilități” va oferi angajatorilor o mai mare flexibilitate, permițându-le să aducă experți din alte state membre ale UE pentru până la 90 de zile, fără a avea nevoie de un permis de muncă separat, beneficiind de un astfel de potențial afacerile care depind de misiuni de scurtă durată, cu un nivel ridicat de calificări.

Cu toate acestea, introducerea cerințelor de experiență profesională ar putea face procesul de recrutare mai riguros, deoarece adaugă o altă calificare pe care oamenii în căutarea unui loc de muncă trebuie să o îndeplinească. Pe de altă parte, acest lucru ar putea duce și la o calitate mai înaltă a candidaților recrutați. În plus, cu perioadele de notificare reduse, atunci când încetează ori se suspendă angajarea unui resortisant al unei țări terțe, angajatorii vor trebui să-și ajusteze procesele de resurse umane și cele legate de imigrație.

În general, aceste modificări marchează o schimbare semnificativă către o abordare mai cuprinzătoare și flexibilă în gestionarea lucrătorilor străini cu înaltă calificare în cadrul forței de muncă din România.

Cele patru acte legislative modificate prin Legea 28/2024 sunt: Ordonanța de urgență a Guvernului nr.194/2002 privind regimul străinilor în România, Ordonanța Guvernului nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a

cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și a cetățenilor Confederației Elvețiene, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 204/2020 privind stabilirea unor măsuri de aplicare a Acordului privind retragerea Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană și din Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, în materie de reglementare a dreptului de intrare și ședere pe teritoriul României.

Impactul creșterii prețurilor la energie asupra gospodăriilor din România. Un apel la eficiență energetică

Autor: Mihai Drăghici, Partener, Consultanţă, EY România

Situația actuală: înțelegerea contextului

Așa cum s-a dovedit în ultimii ani, creșterea prețurilor la energie are implicații semnificative pentru gospodăriile din România. Analiza EY își propune să examineze impactul acestor creșteri de prețuri asupra gospodăriilor din România, atât din punct de vedere al consecințelor economice, cât și al celor sociale. Va fi explorat contextul actual, influențat de tendințele globale și de factorii naționali, urmat de o analiză a problemelor asociate cu majorarea costurilor cu energia. Este nevoie de creșterea gradului de conștientizare a

complexității problemei prețurilor la energie în România și de strategii durabile, pe termen lung, pentru a atenua impactul negativ asupra gospodăriilor.

România, la fel ca multe alte țări din lume, se confruntă în prezent cu o creștere semnificativă a prețurilor la energie. Această este influențată de tendințele globale, cum ar fi prețul petrolului și gazelor pe piața internațională, tranziția către energia regenerabilă și instabilitatea geopolitică. Pe plan intern, scenariul este înrăutățit de factori precum infrastructura energetică perimată, consumul ineficient de energie și schimbările în normele de reglementare. Infrastructura energetică a României, construită în mare parte în perioada comunistă, este învechită și ineficientă. Mai mult decât atât, pierderile mari de energie în timpul transportului și distribuției exacerbează presiunea asupra prețurilor.

Din punct de vedere istoric, țara a fost puternic dependentă de cărbune și gaze, dispunând de resurse semnificative de combustibili fosili. În ceea ce privește consumul de energie, România este un mare consumator de gaze naturale (11,6 miliarde de metri cubi/an) și are o dependență redusă de importuri (22%) datorită producției interne (9,0 miliarde de metri cubi/an).

Dimensiunea umană: impactul asupra gospodăriilor

Dincolo de aceste considerații generale despre piață, există o nevoie urgentă de a urmări dimensiunea umană, impactul pe care aceste creșteri de prețuri îl au asupra gospodăriilor. Modificările prețurilor la energie influențează direct calitatea vieții, statutul economic și chiar sănătatea oamenilor. Pentru mulți români, în special pentru cei cu venituri mici, aceste majorări de costuri reprezintă provocări semnificative.

Analiza cheltuielilor gospodăriilor cu energia

În perioada analizată, gospodăriile din România au cheltuit în mod constant cu energia în jur de 20% din venitul lor, această valoare înregistrând o fluctuație de cel mult 1%. Ceea ce este alarmant în această situație este faptul că facturile la energie în 2022 au crescut în medie cu peste 42% față de nivelul lor din 2021, dar ceea ce este relevant este că majorarea prețurilor din ultimul an nu a afectat în aceeași măsură toate categoriile sociale.

Unele segmente ale societății, cum ar fi persoanele în vârstă cu venituri mici care locuiesc singure în case construite în perioada 1945-1989, cheltuiesc în mod obișnuit două treimi din venitul lor pe energie, ceea ce indică necesitatea unor intervenții mai eficiente pentru a ușura povara costurilor ridicate ale energiei. Cei mai afectați sunt, în special, pensionarii cu venituri mici care locuiesc singuri și familiile cu venituri mici cu un singur părinte activ. Aceste grupuri aloca 33-67% și, respectiv, 32% din venitul lor facturilor la energie.

Decalajul rural-urban

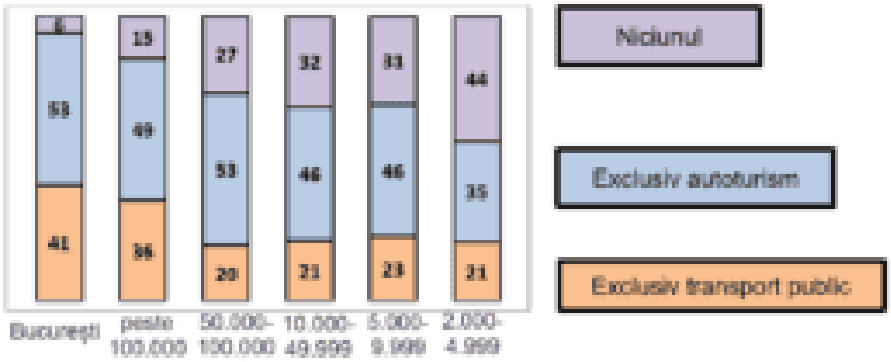
În plus, creșterea prețurilor la energie intensifică disparitățile dintre mediul urban și cel rural. Gospodăriile din mediul urban, mai adaptabile la astfel de fluctuații, pot gestiona mai eficient schimbările. Cu toate acestea, gospodăriile din mediul rural, care depind frecvent de sursele de energie convenționale și au acces limitat la tehnologii de economisire a energiei, sunt afectate în mod disproporționat de creșterea costurilor. Mai mult decât atât, parcul imobiliar din România este vechi și slab izolat, o mare parte a acestuia fiind construită înainte de 1990, iar consumul mediu de energie al clădirilor care fac obiectul analizei este de 308 kWh/m2/an.

Sursa: Institutul Național de Statistică, analiză EY România; numerele sunt exprimate în mii de persoane

Sectorul mobilității și prețurile carburanților

În sectorul mobilității, prețurile carburanților s-au majorat cu aproximativ 7% între 2021 și 2022, în condițiile în care, până în decembrie 2022, se aplica o acciză pe carburanții utilizați de autovehiculele deținute de persoane fizice. În pofida faptului că orașele mari și, în special, Bucureștiul dispun de rețele de transport public în general bune, trei din cinci persoane se deplasează, totuși, exclusiv cu automobile. Persoanele cu o situație economică medie sau peste medie preferă în mod preponderent să utilizeze exclusiv automobile (50-70%), în timp ce categoriile mai puțin înstărite nu utilizează niciun mijloc de transport (32-33%) sau utilizează transportul public (25-30%).

Utilizarea mijloacelor de transport în funcție de dimensiunea localității (% din total)

Sursa: Citadini, Baza de date a BAROMETRULUI URBAN 2020, Analiză EY România

Recomandări de politici: soluții pe termen scurt și lung

Rezolvarea problemei prețurilor la energie în România impune o abordare polivalentă. Pe termen scurt, în pofida politicilor în vigoare, cum ar fi plafoanele de preț și sprijinul acordat „consumatorilor vulnerabili”, gospodăriile încă se confruntă cu dificultăți, sărăcia energetică fiind o realitate pentru multe dintre ele. Pe termen lung, din cauza caracterului universal al politicii de plafonare a prețurilor aflată în vigoare în prezent, cheltuielile gospodăriilor pentru soluții ecologice, cum ar fi eficiența energetică și producția de energie (fotovoltaică și/sau pompe de căldură), sunt puternic descurajate.

La nivel de politici, am analizat diferite măsuri legislative pe care le pot adopta autoritățile.

Prima noastră recomandare de politică vizează creșterea sprijinului guvernamental pentru gospodăriile cu venituri mici printr-o „Lege privind consumatorii vulnerabili”:

1. Majorarea bugetului – crearea unui impact mai mare asupra gospodăriilor vulnerabile printr-un sprijin financiar mai mare
2. Eficiența procedurilor – reducerea poverii unui proces excesiv de birocratic de aprobare a solicitărilor de sprijin pentru consumatorii vulnerabili
3. Complexitate redusă – comasarea numărului mare de plăți în numerar pentru diferite categorii de venituri pentru a crește consecvența și transparența legislației.

A doua noastră recomandare de politică vizează încurajarea eficienței energetice și a economiei de energie:

1. Restructurarea schemelor de plafonare a prețurilor la energie și gaze naturale – reducerea numărului de beneficiari prin aplicarea plafonării de preț doar în cazul gospodăriilor vulnerabile pentru a încuraja eficiența energetică în rândul celor care nu beneficiază de plafonare.

2. Reinstaurarea Programului „Casa Eficientă Energetic”, cu un accent sporit asupra reabilitării locuințelor existente.
3. Majorarea alocărilor bugetare pentru inițiativa „Casa Eficientă Energetic” propusă și plăți mai mari către gospodăriile vulnerabile

A treia noastră recomandare de politică vizează creșterea producției de energie din surse regenerabile:

1. Majorarea numărului de scheme de sprijin pentru producția de energie din surse regenerabile – facilitarea acordării de sprijin în domeniul energiei regenerabile către un număr mai mare de cetățeni prin intermediul unor diverse inițiative care să cuprindă atât soluțiile fotovoltaice, cât și pompele de căldură
2. Majorarea bugetului – alocarea de fonduri nerambursabile mai mari care să asigure sprijin integral/parțial în domeniul soluțiilor fotovoltaice, pe baza puterii instalate planificate
3. Reglementarea și monitorizarea proceselor – distribuția resurselor în timp util și o alocare eficientă a personalului administrativ.

Către un viitor sustenabil

Recomandările noastre de politici vizează crearea unui sistem energetic mai rezistent, mai bine pregătit pentru a face față provocărilor generate de prețurile mari la energie și de schimbările climatice. Prin promovarea eficienței energetice și a economiei de energie, prin creșterea producției de energie din surse regenerabile și prin sprijinirea gospodăriilor cu venituri mici, putem reduce vulnerabilitatea sistemului nostru energetic și putem crea un viitor mai sustenabil. În același timp, creșterea ponderii energiei regenerabile în mixul național poate contribui la izolarea gospodăriilor de fluctuațiile globale ale prețurilor

combustibililor fosili.

Investițiile în modernizarea infrastructurii energetice ar trebui să reprezinte o prioritate, deoarece acestea ar putea reduce pierderile din rețeaua de transport, ar îmbunătăți securitatea aprovizionării cu energie și, în timp, ar putea contribui la scăderea prețurilor la energie. Cu toate că acest lucru necesită o investiție inițială substanțială, este un efort viabil, având în vedere beneficiile pe termen lung.

Paradigma inspecțiilor fiscale în domeniul prețurilor de transfer este în plină schimbare. Ce urmează și ce trebuie să știe marile companii cu operațiuni în România?

Autor: Adrian Rus, Partener, liderul departamentului Preţuri de transfer, EY România

Valul de modificări legislative care lovește peisajul fiscal la nivel mondial redefinește modul în care sunt percepute și gestionate prețurile de transfer, mai ales în contextul unor preocupări majore legate de posibilitatea apariției, din ce în ce mai frecvent, a situațiilor de dublă impunere în cadrul grupurilor de companii. Transformările la care asistăm modelează strategiile, schimbând fundamental modul în care

acestea integrează nevoia de certitudine în privința prețurilor de transfer cu nevoile operaționale concrete ale companiilor.

Companiile se așteaptă la o creștere a inspecțiilor fiscale

Apariția tehnologiilor emergente și cantitatea uriașă de date care trebuie prelucrate la nivel de companie sunt cel puțin două aspecte cu impact semnificativ asupra controverselor fiscale. Conform sondajului 2023 EY Tax Risk and Controversy Survey, companiile anticipează o creștere cu 79% a numărului și intensității controalelor fiscale în următorii doi ani. Prețurile de transfer (engl. transfer prices – TP) sunt identificate ca fiind principalul domeniu de risc fiscal, dacă ținem cont de faptul că 53% dintre respondenți se așteaptă ca autoritățile fiscale să se concentreze mai mult asupra problemelor fiscale transfrontaliere în anii următori.

Deși prețurile de transfer au fost întotdeauna un punct critic pentru controverse fiscale, natura controalelor în acest domeniu se va schimba, pornind de la premisele de mai sus. Autoritățile fiscale au deja un acces din ce în ce mai extins, din mai multe surse, la informațiile contribuabililor, ceea ce va permite colectarea, prelucrarea și compararea acelor date, inclusiv cu ajutorul GenAI și a tehnologiilor conexe. Astfel, în actul de control se vor solicita informații mai detaliate despre pozițiile fiscale luate anterior de companii. Este evident, capabilitățile autorităților fiscale de schimb şi de prelucrare a informațiilor vor continua să crească, probabil uneori chiar într-un ritm mai accelerat decât cele ale companiilor. Trebuie amintite aici și acordurile de schimb de informații fiscale, în baza cărora autoritățile fiscale ale lumii deja schimbă date fiscale într-un ritm fără precedent. Devine imperativ ca și companiile să facă același lucru în cadrul organizațiilor lor și să nu-și lase datele izolate local.

Controlul în domeniul TP în alte țări și în România

În Marea Britanie, HM Revenue and Customs (HMRC) are o abordare proactivă a prețurilor de transfer, încurajând companiile să apeleze la Acordurile de Preț în Avans (APA). În Australia, autoritatea fiscală națională, Australian Taxation Office (ATO), recomandă companiilor să apeleze la APA pentru a asigura conformitatea cu regulile de prețuri de transfer. În SUA, Internal Revenue Service (IRS) solicită documentația prețurilor de transfer numai în cazul unui audit și companiile care nu pot furniza documentația adecvată riscă sancțiuni severe. Conform legislației din Canada, toate companiile trebuie să completeze un formular special în care să raporteze toate tranzacțiile cu entitățile afiliate. Toate aceste abordări au ca scop final asigurarea conformității cu normele fiscale aplicabile prețurilor de transfer.

Conform Codului Fiscal român, companiile care desfășoară tranzacții cu entități afiliate au obligația să stabilească prețurile de transfer la nivelul valorii pieței, și anume prețul pe care îl stabilește piața liberă între persoane independente. Dacă este cazul, la persoanele care derulează tranzacții cu părți afiliate, autoritățile fiscale pot face ajustări de prețuri de transfer pe baza propriilor estimări ale nivelului valorii de piață. Dar este de așteptat ca și în România modul în care se vor desfășura aceste controale să se transforme radical, pe fondul schimburilor de informații și a creșterii puterii de procesare a datelor pe care Fiscul le va avea.

Acesta va pune acum întrebări foarte detaliate și precise despre ceea ce companiile au înregistrat în anii anteriori inspecției fiscale. De aceea, este important să se definească narațiunea externă și internă și să se bazeze pe date standardizate pentru a alinia pozițiile fiscale ale companiei cu obiectivele de afaceri mai largi. Datele standardizate vor ajuta, de asemenea, la pregătirea companiei pentru reducerea controverselor în domeniul prețurilor de transfer, pentru a îndeplini așteptările de creștere a eficienței activității pe

care le aduc soluțiile AI, dar și analize de prețuri de transfer care oferă perspective mai bune pentru companie.

Mai au rost Acordurile de Preț în Avans?

APA (Advance Pricing Agreement) se referă la un acord în avans între o autoritate fiscală și o companie care urmează să desfășoare tranzacții transfrontaliere cu entitățile afiliate din cadrul grupului său privind modalitatea de stabilire a prețurilor de transfer pentru tranzacțiile respective. Astfel, un APA stabilește metodele care vor fi folosite pentru a determina prețurile de transfer între entitățile afiliate pentru o anumită perioadă în viitor, stabilită prin acord, de regulă de 5 ani în România. Încheierea unui APA reprezintă un pas care contribuie semnificativ la eliminarea incertitudinilor referitoare la prețurile de transfer (cel puțin pe o perioadă determinată) și, de asemenea, elimină riscul de ajustare a prețurilor de transfer pe această perioadă, atât timp cât termenii APA sunt respectați de contribuabili.

Prin urmare, încheierea unui APA ajută la minimizarea disputelor privind prețurile de transfer prin asigurarea predictibilității fiscale pentru companii și prin simplificarea respectării obligațiilor legate de preturi de transfer în cazul tranzacțiilor internaționale. La rândul lor, autoritățile fiscale se pot asigura că firmele respectă normele privind prețurile de transfer și că profitul impozabil este corect reflectat în jurisdicția respectivă.

Pentru a asigura predictibilitatea afacerilor, companiile vor fi nevoite să se asigure prin diferite proceduri asupra conformității fiscale urmând o tendință de mărire a gradului de certitudine. Faptul că numărul de APA încheiate s-a dublat în ultimii doi ani arată și importanța acestora într-un business așezat, care urmărește consolidarea şi stabilitatea pe termen lung. Avem acum impozitul minim pe cifra de afaceri, ce mai facem cu acordurile privind prețurile în avans? În

aceste condiții, se naște întrebarea dacă mai sunt oportune încheierea de APA cu ANAF? Dacă ținem cont că acestea pot fi încheiate pe cinci ani, este foarte posibil ca însemnătatea APA să crească în condițiile dispariției impozitului minim pe cifra de afaceri.

Pe acest fond al dinamicii economiei, informațiilor și evoluției tehnologiei, controalele în domeniul prețurilor de transfer efectuate în doi sau trei ani de acum încolo vor fi probabil foarte diferite de modul în care sunt administrate acum de către autoritățile fiscale. Prin urmare, marile companii care derulează operațiuni pe piața din România ar trebui să-și reconsidere, strategic și structural, afacerile, pornind de la ideea că vor trebui regândite acțiunile curente, în termenii acestor noi moduri în care vor fi examinate în viitor de către autoritățile fiscale.

Ce este taxa pe lux și și cine va trebui să o plătească începând din acest an

Autori:

Claudia Sofianu, Partener, liderul departamentului Impozit pe venit şi contribuţii sociale, EY România

Dan Răuţ, Senior Manager, Impozit pe venit și contribuții sociale, EY România

Mădălina Damian, Senior, Impozit pe venit și contribuții sociale, EY România

Printre recentele și deloc puținele modificări fiscale

introduse la finalul anului 2023 și aplicabile din ianuarie 2024, se numără și impozitul special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare sau așa-numita „taxă pe lux”. Așadar, un final de an foarte intens care, după lungi dezbateri și analize, a adus o serie de modificări cu impact mare pentru contribuabili (fie persoane fizice ori juridice), dar și noutăți importante în domeniul fiscal. Ce reprezintă acest nou impozit, pe cine și ce anume vizează, precum și ce urmăresc autoritățile prin implementarea lui sunt întrebări pe care ni le-am pus cu toții și pe care încercăm să le lămurim în cele ce urmează.

O premieră în România, noul impozit introdus prin Legea nr. 296/2023 și aplicabil începând cu 1 ianuarie 2024 vizează proprietarii de locuințe și mașini scumpe (mai concret, persoanele fizice care au în proprietate, exclusivă sau comună, clădiri rezidențiale situate în România, cu o valoare estimată mai mare de 2.500.000 lei – deci aproximativ 500.000 de euro – precum și persoanele fizice şi juridice care au în proprietate autoturisme înmatriculate/ înregistrate în România, a căror valoare de achiziție individuală depășește 375.000 lei – aproximativ 75.000 de euro).

În cazul locuințelor, impozitul special se calculează prin aplicarea cotei de 0,3% asupra diferenței dintre valoarea proprietății/ clădirii rezidențiale și plafonul neimpozabil indicat mai sus, de 500.000 euro, iar în cazul autoturismelor, prin aplicarea aceleiași cote asupra diferenței dintre valoarea de achiziție a autoturismului și plafonul neimpozabil prevăzut de lege (75.000 euro).

Ca exemplu practic, dacă persoana deține o mașină ce valorează 100.000 euro, atunci va plăti impozit doar 75 euro (adică 0,3% din 25.000 euro, sumă ce reprezintă diferența dintre valoarea autovehiculului și plafonul neimpozabil). Pe același principiu, exemplificăm și un calcul simplu al impozitului pentru locuințele de lux: pentru o proprietate care valorează 1.000.000 euro, se va datora statului un impozit anual de

1.500 euro (adică tot 0,3% aplicat la suma determinată, prin diferența dintre valoarea de piață a bunului și plafonul neimpozabil de 500.000 euro).

De asemenea, e de avut în vedere faptul că că impozitul special se datorează pentru întregul an fiscal, contribuabilii fiind obligați să îl calculeze, să îl declare și să îl plătească la ANAF până la data de 30 aprilie, inclusiv, a anului fiscal respectiv în cazul imobilelor şi până la data de 31 decembrie, inclusiv, a anului fiscal în cazul autoturismelor.

Un detaliu foarte important în privința autovehiculelor este că impozitul se datorează doar pe o perioadă de cinci ani (calculată din momentul în care are loc predarea-primirea autoturismului). De asemenea, dacă predarea-primirea mașinii a avut loc anterior datei de 1 ianuarie 2024, se va datora impozitul special doar pentru fracțiunea de ani rămasă până la împlinirea perioadei de cinci ani.

În ceea ce privește bunurile imobile, lucrurile sunt mai neclare. Rămâne de văzut cum se va declara impozitul special în situațiile în care clădirile sunt deținute în cotă-parte, mai exact dacă este suficientă depunerea declarației privind impozitul special de către un singur coproprietar sau dacă fiecare coproprietar va declara impozitul special pentru cota sa de proprietate, în acest ultim caz obligativitatea raportării putând fi influențată de procentul de cotă-parte a fiecăruia din coproprietari. Spre exemplu, dacă o familie deține în coproprietate o locuință de 3.000.000 lei, va putea depune declarația privind impozitul special doar unul dintre membri sau fiecare va declara impozitul special pentru cota sa de proprietate? Vor apărea situații în care, deși valoarea clădirii depășește plafonul prevăzut de lege, niciunul din coproprietari nu are obligația raportării, întrucât prin împărțirea în cote părți nu se va depăși plafonul? Cum se va efectua raportarea impozitului datorat în aceste cazuri și cum se poate calcula plafonul neimpozabil în mod proporțional cu

cota parte deținută? La aceste întrebări suntem convinși că vom primi răspuns în momentul în care modelul de declarație fiscală (împreună cu instrucțiunile de completare) va fi disponibil. Până în prezent, nu s-a publicat încă în Monitorul Oficial ordinul președintelui ANAF cu modelul și conținutul declarației prin care se va raporta impozitul special pe bunurile imobile și mobile de valoare mare, însă este disponibil proiectul de ordin în dezbatere publică. Momentan, aceste aspecte care țin de fracționarea în cote-părți a dreptului de proprietate nu sunt lămurite în proiectul de ordin și considerăm că ar merita explicații edificatoare și instrucțiuni de completare specifice.

Totodată, o altă întrebare pertinentă poate fi în legătură cu valoarea impozabilă de referință a locuințelor – va fi cea din grila notarială, cea rezultată dintr-o evaluare de piață obiectivă, bazată pe studii de piață specializate (mai puțin fezabil, în opinia noastră) ori valoarea înregistrată de ANAF în bazele sale de date (ex., conform informațiilor deținute de agențiile locale de taxe și impozite)?

Nu în ultimul rând, considerăm că ar fi de bun augur ca autoritățile să explice ce se întâmplă în situația în care deținătorii acestor proprietăți aleg să vândă bunurile în cursul anului fiscal, sau, din contră, ce vor declara persoanele care vor achiziționa locuințe/ clădiri scumpe în cursul anului. Se vor aplica principiile deja folosite la taxele locale și impozitarea va fi proporțională cu perioada deținerii/ înregistrării bunului respectiv pe vectorul fiscal individual? Cum și ce anume se declară în astfel de situații? Care va fi baza de calcul pentru impozitul datorat în anul efectuării tranzacției de vânzare-cumpărare? Conform legii în vigoare, înțelegem că în privința clădirilor și locuințelor, există o obligație de raportare și plată doar pentru persoanele fizice care la data de 31 decembrie a anului fiscal anterior au în proprietate bunul respectiv. Astfel, dacă un proprietar vinde bunul înainte de 31 decembrie, atunci nu are

nimic de plată pentru anul respectiv. Această interpretare poate naște, totuși, anumite controverse și discriminări. Spre exemplu, ce se întâmplă în cazul unei persoane care cumpără la 1 ianuarie 2024 și vinde la 30 decembrie 2024 locuința de lux? Conform prevederilor existente, nu are obligație de raportare în 2025.

În orice caz, deși nu sunt încă foarte clare toate prevederile, suntem convinși că în perioada următoare vor apărea mai multe detalii lămuritoare. De asemenea, remarcăm faptul că România nu este nici pe departe primul stat care adoptă această taxă pe lux, ba chiar sunt deja multe țări care o aplică cu succes. Putem considera, așadar, că România se aliniază și din acest punct de vedere statelor dezvoltate, care urmăresc nu doar taxarea muncii, dar și a averii. Spre exemplu, o astfel de taxă pe avere există deja de ani buni în țări precum Franța, unde proprietățile care depășesc 1.300.000 de euro sunt supuse unei taxe între 0,5% și 1,5%, în funcție de valoarea proprietății, sau Danemarca, unde proprietățile care depășesc aproximativ 400.000 de euro sunt supuse unei taxe de 3%, aplicată asupra diferenței care depășește acest plafon. Chiar și Moldova are în vigoare o taxă similară (i.e., proprietarii clădirilor a căror valoare depășește aprox. 80.000 de euro sunt supuși unei taxe de 0,8%). Rămân însă, în continuare, suficiente state (ex. Austria, Belgia, Finlanda) care nu au implementat până în prezent o astfel de taxă. Pe de altă parte, sunt și țări care, din varii motive, au ales să elimine acest impozit, cum e cazul Luxemburgului (în 2006) ori a Suediei (în 2007).

Mai multe concluzii vom putea trage, cu siguranță, la final de 2024 sau chiar în 2025, când deja ANAF va fi avut un prim ciclu încheiat și va putea evalua atât nivelul de conformare fiscală la raportare, cât și nivelul de colectare a taxelor. Până atunci, putem urmări evoluția taxei pe lux în România, cum va fi percepută de public, ce sancțiuni se vor aplica pentru neconformare, cum se va aplica în practică și, cel mai

important, câți bani va aduce la bugetul de stat.

Studiu EY: Peste jumătate din companiile românești spun că nu cunosc beneficiile care ar putea fi accesate în relația cu autoritățile fiscale

Companiile românești nu se arată prea dornice să acceseze beneficiile fiscale acordate prin lege, reiese din rezultatele unui sondaj EY derulat de la sfârșitul anului 2023, cel mai des invocat motiv fiind complexitatea legislativă și teama de a nu greși în aplicarea acestora. Având în vedere noile modificări fiscale cu aplicabilitate din 2024, precum și un context economic complex, în acest an ar fi binevenită o schimbare în abordarea beneficiilor oferite de Codul Fiscal.

Reglementările din legislația românească privind aplicarea beneficiilor fiscale sunt considerate de multe companii ca fiind neclare, iar cerințele de documentație destul de stufoase (34% dintre cei care au aplicat beneficiile fiscale potrivite companiei). Pe de altă parte, persistă o anumită îngrijorare cu privire la inspecțiile fiscale și rezultatele acestora în privința adoptării de către contribuabili a diverselor facilități fiscale. Astfel, tendința majorității companiilor este mai degrabă de a nu aplica beneficiile oferite de Codul Fiscal: 62% dintre participanții la studiu au declarat ca nu sunt hotărâți să acceseze beneficiile fiscale disponibile prin legislație.

Beneficiile fiscale recunoscute prin legislație sunt un aspect important în deciziile de optimizare fiscală și de gestionare a fluxului de numerar în cadrul companiilor, pe lângă alte instrumente. Rezultatele studiului EY în legătură cu aplicarea beneficiilor fiscale relevă câteva aspecte importante, unele chiar surprinzătoare, cu privire la accesarea facilităților disponibile, aplicabile în funcție de profilul companiei și domeniul de activitate.

Contextul este unul în care, pe de o parte, costurile fiscale sunt apreciate de peste 96% dintre respondenți ca fiind medii și mari, iar pe de altă parte, recentele modificări fiscale au fost adoptate aproape exclusiv în sensul creșterii unor taxe și impozite în România, atât directe cât și indirecte. Prin urmare, este de aşteptat ca managementul companiilor să treacă la măsuri de optimizare fiscală, și aici ar putea fi luată în calcul analiza mai detaliată a beneficiilor fiscale.

La întrebarea privind asigurarea și alocarea surselor de finanțare pentru a acoperi obligațiile datorate, cele mai multe companii (42%) au răspuns că trebuie să prioritizeze obligațiile fiscale comparativ cu alte inițiative. Un procent aproape egal (41%) a indicat faptul că le este ușor să asigure finanțarea datoriilor la bugetul de stat și există lichidități pentru acoperirea acestora. În același timp, mai puțin de o cincime (17%) dintre companiile intervievate au spus că le este dificil și este chiar o mare provocare să asigure acoperirea datoriilor către fisc.

Prima surpriză a sondajului EY este aceea că mai mult de jumătate (51%) dintre companiile participante la sondaj declară că nu cunosc existența unor beneficii care ar putea fi accesate în relația cu autoritățile fiscale.

Cât privește accesarea concretă a unuia sau a mai multor beneficii din lista pe care o au la dispoziție prin Codul Fiscal, respondenții au bifat variantele astfel: 41%- beneficii salariale cu tratament fiscal preferențial; scutirea

în anumite condiții de la plata taxelor salariale pentru beneficii precum servicii turistice, asigurare voluntară de sănătate, hrană, chirie, acordate angajaților –; 25% – reducerea de impozit pe profit pentru menținerea și creșterea capitalurilor proprii –; 22%- plata TVA la import prin taxare inversă ; 22% -niciun beneficiu fiscal accesat până în acest moment .

Fiind o întrebare cu răspunsuri multiple, celelalte variante de răspuns au fost: 21% – ajustarea TVA pentru creanțe neîncasate și recuperarea TVA aferentă creanțelor neîncasate, cu beneficii asupra EBITDA și cash-flow; 21% – scutirea de impozit a profitului reinvestit; 18% – facilități fiscale pentru angajați: scutirea de la plata impozitului pe venit pentru angajații care desfășoară activități de Software Development și cercetare-dezvoltare, scutirea de la plata unor taxe salariale în domeniul construcțiilor, agriculturii și alimentare; 16% – grupul de TVA – compensarea sumelor de TVA de plată și de recuperat pentru companiile din grup, cu beneficii de cash-flow; 11% – amortizare accelerată pentru anumite echipamente; 8%- consolidarea fiscală în domeniul impozitului pe profit .

Cu procente mai mici au fost menționate facilitățile fiscale pentru planuri de acțiuni Stock Option Plan (SOP) – scutirea de la plata impozitului pe venit și a contribuțiilor sociale pentru veniturile derivate dintr-un plan SOP, accelerarea recuperării sumelor din bugetul Fondului Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate (FNUASS) și obținerea unor sume suplimentare de la buget – de exemplu, din actualizarea cu rata inflației a principalului pentru întârzierea în rambursarea TVA/ restituirea altor taxe de la bugetul de stat, deducerea suplimentară privind cheltuielile de cercetare-dezvoltare, ajustarea TVA aferentă taxei claw-back (cu beneficii asupra EBITDA și cash-flow).

A doua surpriză a sondajului au constituit-o răspunsurile la întrebarea privind intenția de a aplica pentru unul dintre

beneficiile fiscale menționate în cadrul sondajului şi eventualele dificultăți întâmpinate. Aproape jumătate dintre respondenți (42%) au spus că nu au aplicat. Cei care au decis să aplice pentru facilitățile fiscale au indicat ca dificultăți prevederile legislative neclare (34%) sau neîncadrarea în condițiile cerute de lege pentru aplicare (23%).

Cât privește așteptările legate de accesarea unui beneficiu, în plan fiscal și în activitatea companiei, mențiunile au fost: scăderea impactului de cash-flow al taxelor și impozitelor datorate – 66%; motivarea/retenția angajaților în companie şi competitivitatea pe piață ca angajator – 65%; îmbunătățirea indicatorilor financiari – 41%; obținerea dobânzilor pentru sumele primite cu întârziere de la buget – 34%.

A treia surpriză a sondajului EY a reieşit din răspunsurile la întrebarea privind intenția de a aplica în viitor pentru unul dintre beneficiile fiscale menționate. Peste 63% dintre companii au spus că NU sunt hotărâte, pentru moment, iar 21% că nu au această intenție. Mai puțin de o cincime (16%) spun că sunt interesate și vor lua în considerare analiza facilităților legate de scutirea de impozit pentru profitul reinvestit, beneficiile extrasalariale și altele.

„Analizând rezultatele studiului desfășurat de EY, în primul rând putem observa că – în mod surprinzător – în momentul de față, contribuabilii nu cunosc încă suficient de bine detaliile legate de existența beneficiilor fiscale în România. Aceasta este o zonă de legislație care există deja în țara noastră de mulți ani și, mai mult decât atât, este relativ bine armonizată cu cadrul internațional care oferă nu doar obligații fiscale, ci și facilități contribuabililor”, este de părere Andra Caşu, Partener, lider al departamentului Taxe directe, lider Asistență fiscală pentru servicii financiare – EY CESA.

Cel mai probabil, din cauza înclinației spre sarcini mai degrabă rutiniere, companiile preferă să se concentreze pe aspecte bine cunoscute și testate, mai degrabă decât spre a încerca variante noi (și favorabile) pentru situația lor fiscală.

„Desigur, ieșirea dintr-o zonă de confort este întotdeauna primul pas spre succes, de aceea conștientizarea de către contribuabili a acestor variante de optimizare fiscală este extrem de importantă. Să nu uitam faptul că perioada de prescripție fiscală în România este de 5 ani, așadar companiile trebuie să privească facilitățile fiscale nu doar ca pe o viitoare opțiune, ci și ca fiind o alternativă de remediere a perioadei trecute, în care facilitățile fiscale ar fi fost aplicabile din perspectiva profilului de activitate. Recomandăm companiilor să aibă în vedere această zonă de facilitați fiscale și să efectueze analize de fezabilitate pentru determinarea beneficiilor care pot fi generate prin aplicarea lor”, a concluzionat Andra Caşu.